

6. A 9. PRIKÁZANIE

VI. & IX. Nezosmilniš. Nebudeš žiadostivo túžiť po manželke svojho blížneho.

KKC hovorí, že sexuálna stránka človeka je od Boha:

Stvoril človeka ako muža a ženu a povedal im: „Plodte a množte sa“ (Gn 1,28). Vložil do nich schopnosť k láske a spoločenstvu.

KKC zdôrazňuje, že sexualita nie je zameraná len na prenášanie života, ale aj na vytvorenie spoločenstva medzi mužom a ženou, ktoré má tvoriť základ rodiny: „*Muž opustí svojho otca i svoju matku a prilipne k svojej manželke a budú jedným telom*“ (Gn 2, 24).

Láska = azda najfrekvencovanejšie slovo v našom slovníku. Škoda len, že je tak často zdegradované. Vždy keď príde v spoločnosti reč na túto tému, môžeme pozorovať 2 tábory:

- jední sa správajú s ostychom, ako keby sexualita bola niečo o čom sa nemá verejne hovoriť,
- druhí, ktorí túto stránku človeka degradujú na vtipy o sexualite a na slovník, ktorý nemá nič spoločné s kultúrou človeka

Dnešná doba nám to vôbec neľahčuje, ba naopak. (reklamy, filmy, láskania...)

Niekedy pred večerným filmom hviezdička * - mládeži neprístupné.

Slobodný svet prináša so sebou všetko – nielen dobro, ale aj zlo. Ale to všetko produkuje človek.

Vysvetlenie niektorých frekvencovaných výrazov:

- ❖ **Sexuálna akcia** - je každá akcia v tejto oblasti od myšlienok až po dokonaný skutok.
- ❖ **Sexuálny pud** - je to volanie tela, ktorému rozum, vôľa a pomoc Božej milosti môže určiť správny smer. Tento pud je jednou z najpruďších zmyslových emócií.
- ❖ **Sexuálna radosť** - je doplnkom sexuálnej akcie človeka, nie jej cieľom! Sexuálna radosť je kvôli akcii a nie akcia kvôli radosti.
- ❖ **Hanblivosť** - dispozícia, ktorá človeka čiastočne ochraňuje od nedovolených sexuálnych akcií a dovolené aby konal v patričnej intimitate. Ľudskou zlobou môže byť hanblivosť **potlačená** (nudisti, erotický a pornografický priemysel), alebo **prehnaná** aj na oblasti, ktoré si hanblivosť nevyžadujú (chirurgické zákroky, potrebné lekárske vyšetrenia).
- ❖ **Panenstvo** - Pevná vôľa navždy sa zrieknuť každej sexuálnej akcie.
- ❖ **Čistota** - morálna čnosť, ktorou pod vedením rozumu usmerňujeme telesnú žiadostivosť.

Zvláštnym druhom dobrovoľnej čistoty je celibát

Je to zvláštny Boží dar, skrze ktorý sa nositelia posvätného stavu ľahšie a s nerozdeleným srdcom oddávajú Kristovi, môžu sa plnšie venovať službe Bohu a ľuďom.

V Písme svätom = „*Diakoni nech sú muži jednej ženy a nech dobre vedú svoje deti a svoje domy.*“ (1 Tim 3,12; Tít 1,5-8)

Poznámka:

Bezženstvo nebolo uložené kňazstvu ako povinnosť už od začiatku. Až od 4.stor. sa o tom začalo hovoriť a prakticky to začalo platiť až od 11.storočia. II. vatikánsky koncil potvrdil pre latinskú Cirkev toto bezmanželstvo ako životnú formu kňazov. Ortodoxné cirkvi (aj gréckokatolícka), vyžadujú celibát len u biskupov, inak za diakonov a kňazov môžu byť vysvätení aj ženatí muži. Slobodný muž, ktorý už prijal kňazské svätenie, nemôže sa už oženiť. Napriek tomu vo východnej cirkvi sa celibát kňazov teší veľkej úcte. Reformované cirkvi celibát zo svojich úradov úplne odstránili.

Z predchádzajúceho nám vyplývajú dva základné ciele sexuality človeka dané Bohom:

1. *Podávanie (prenášanie) života.*
2. *Hlboká jednota muža a ženy v manželstve.*

Teda nie každé podávanie života je cieľom sexuálnej stránky človeka, ale len podávanie spojené s vyjadrením manželskej lásky. Je to teda vyjadrenie nie hocijakej lásky, ale len lásky manželskej. (*Mačka vo vreci???*)

HRIECHY PROTI ČISTOTE

---

1. VNÚTORNÉ HRIECHY PROTI ČISTOTE:

Sú to všetky nečisté myšlienky a predstavy nejakej veci zo sexuálnej oblasti. (*dôležitý je úmysel!!!*)

2. VONKAJŠIE DOKONALÉ HRIECHY PROTI ČISTOTE:**a) Smilstvo****JEDNODUCHÉ**

Je sexuálna akcia slobodného muža so slobodnou ženou mimo manželstva.

(*robila som škaredé /necudné/ veci???, milovala som sa???, spala som s chlapcom???*)

- ❖ **Konkubinát** - (*con – spolu; cubare – ležať*).
Je to pretrvávajúci stav smilstva jedného muža s jednou ženou, ktorí väčšinou spolu bývajú a tak napodobňujú manželský stav. Pritažujúca okolnosť = lebo je tam stála príležitosť k hriechu. (*nemôžu dostať rozhrešenie*)
- ❖ **Prostitúcia** - (*prostituto – verejne vystavujem*).
Je to verejné smilstvo za peniaze alebo pre sexuálnu radosť. Je stálou príležitosťou k hriechu a dáva ju aj iným. (*nemôže dostať rozhrešenie*)
- ❖ **Pornografia** - skutočné alebo predstierané pohlavné úkony sa zámerne ukazujú iným osobám. Pornografia ťažko uráža dôstojnosť tých, ktorí sa jej zúčastňujú (herci, obchodníci, diváci). (*nemôže dostať rozhrešenie*)

KVALIFIKOVANÉ

Je dokonalá sexuálna akcia, v ktorej okrem čnosti čistoty sa porušuje ešte iná čnosť.

- ❖ **Cudzoložstvo** - Keď dvaja partneri, z ktorých je aspoň jeden zosobášený, majú medzi sebou sexuálnu akciu, hoci aj chvíľkovú.
Toto slovo označuje manželskú neveru. Cudzoložstvo môže byť jednoduché alebo dvojnásobné.
(*porušuje sa čnosť vernosti, ohrozuje sa ustanovizeň manželstva a vystavuje nebezpečenstvu detí, ktoré potrebujú trvalý zväzok rodičov*)
- ❖ **Krvismilstvo** - intímne styky medzi pokrvnými príbuznými. Krvismilstvo ničí rodinné vzťahy a znamená úpadok do živočíšnosti. K tomu možno priradiť pohlavné zneužívania páchané dospelými na deťoch alebo na dospievajúcich zverených ich opatere.
- ❖ **Svätokrádežné smilstvo** - svätokrádež môže byť:
  - Osobná – tento hriech pácha Bohu zasvätená osoba
  - Miestna – alebo sa tento hriech pácha na zasvätenom mieste
  - Vecná – zneužitie posvätných vecí na sexuálny hriech
(*zvádzanie pri spovedi zo strany kňaza – exkomunikácia, zo strany penitenta kňaz sa nemôže brániť – spovedné tajomstvo*)

b) Onánia (masturbácia)

Je úmyselné dráždenie pohlavných orgánov s cieľom vyvolať pohlavnú rozkoš.

Je to vedomé a dobrovoľné používanie pohlavnej schopnosti mimo normálneho manželského styku.

Treba brať do úvahy citovú nezrelosť, silu nadobudnutých návykov, stavy úzkosti alebo iné psychické faktory, ktoré môžu morálnu vinu zmenšiť.

c) Znásilnenie

Je to sexuálna akcia proti vôli jednej stránky (obyčajne je to žena). Musí ale aktívne odporovať, nestačí pasívne.

d) Sexuálna zvrátenosť

Je to sexuálna žiadostivosť iným smerom a spôsobom ako u normálnych ľudí. Je proti prírode.

Existujú rôzne formy sexuálnej zvrátenosti:

- ❖ **Pedofília** - (*pais - dieťa; filó - ľúbim*)
Je to sexuálne zameranie dospelého jedinca na dieťa.
- ❖ **Gerontofília** - (*geron - starec; filó - ľúbim*)
Je to sexuálne zameranie k starším ľuďom.
- ❖ **Fetišizmus** - vzrušenie nastáva pohľadom, alebo dotykom veci, ktorá patrí osobe, o ktorú má záujem (*časti bielizne...*)
- ❖ **Exhibicionizmus** - (*exhibeo - ukazujem*)
Je to sexuálna radosť z obnažovania sa pred druhými.
- ❖ **Sadizmus** - (*markíz de Sade opisoval v románe týchto ľudí - r. 1740-1814*)
Sexuálnu rozkoš spôsobuje týranie, trápenie a ponižovanie sexuálneho partnera.
- ❖ **Masochizmus** - (*opisoval spisovateľ Sacher Masoch 1836-1895*)
Hľadanie sexuálnej radosť v tom, že znáša utrpenie, bitku a celkové násilie od druhého.
- ❖ **Homosexualita** - Je to sexuálna náklonnosť k rovnakému pohlaviu. U žien sa to nazýva lesbická láska - holdovali jej ženy na ostrove Lesbos.
Homosexualita je chorobný stav človeka. Jej psychický vznik ostáva z veľkej časti nevysvetlený. Homosexuálne úkony sú proti prirodzenému zákonu. V nijakom prípade ich nemožno schvaľovať.
Človek s takouto orientáciou je povinný svojou vôľou i pomocou ľudí aj Božej milosti s týmto bojovať.
Týchto ľudí treba prijímať s úctou, súcitom a jemnosťou a vyhýbať sa akémukoľvek náznaku nespravodlivej diskriminácie voči nim.

PRAKTICKÉ USMERNENIA

Sexuálna akcia musí vyjadrovať vzájomnú lásku!!! Keby osobné zjednotenie malo byť iba počas akcie, bola by to lož. Na oboch stranách platí právo aj povinnosť (*debitum coniugale*).

Povinnosť prestáva:

- Ak sa jeden dopustil cudzoložstva a druhá stránka mu neodpustila.
- Ak stratil užívanie rozumu
- Ak žiada neprirodzenú akciu, alebo ju nechce vykonať do konca.
- Keď žiada nerozumne (nestará sa o rodinu a manželku, ak druhý trpí nemocou, je nakazený infekciou, počas menštruácie.. .)

Miesto má byť súkromné

Konať sexuálnu akciu na verejnosti pred druhými je ťažký hriech.

ROZVODY – ÁNO, či NIE ?

Na začiatku nechcel kupovať mačku vo vreci a preto spolu pred manželstvom žili aj intímne, veď sa milujeme!!! Teraz je kde, tá láska???

Pán Ježiš nástojil na pôvodnom úmysle Stvoriteľa, ktorý chcel, aby bolo **manželstvo nerozlučiteľné**. Ruší ústupky, ktoré vklzli do Starého zákona:

Pýtali sa ho, či smie muž prepustiť manželku. On im odpovedal: „Čo vám prikázal Mojžiš?“ Oni vraveli: „Mojžiš dovolil napísať priepustný list a prepustiť.“ Ježiš im povedal: „Pre tvrdosť vášho srdca vám napísal toto prikázanie. Ale Boh ich stvoril od počiatku stvorenia ako muža a ženu. Preto muž opusti svojho otca i matku a pripúta sa k svojej manželke a budú dvaja v jednom tele. A tak už nie sú dvaja, ale jedno telo. Čo teda Boh spojil, nech človek nerozlučuje!“ Doma sa ho učeníci znova na to pýtali. On im povedal: „Každý, kto prepustí svoju manželku a vezme si inú, dopúšťa sa voči nej cudzoložstva. A ak ona prepustí svojho muža a vydá sa za iného, cudzoloží.“ (Mk 10,2-12)

Rozvod v cirkvi neexistuje, iba anulácia manželstva, ak tam bola príčina

Medzi pokrstenými „platne uzavreté a završené manželstvo nemôže byť rozviazané nijakou ľudskou mocou a z nijakého dôvodu, iba smrťou“.

Rozvod je ťažkým previnením proti Božiemu zákonu. Uzavretie nového zväzku, aj keby ho civilný zákon uznával, ešte zväčšuje porušenie zmluvy: **manželský partner, ktorý sa znovu zosobáši, sa v tomto prípade nachádza v situácii trvalého a verejného cudzoložstva:**

Môže sa stať, že jeden z manželov je nevinnou obeťou rozvodu vyhláseného civilným zákonom; takýto manželský partner sa neprehrešuje proti morálnemu príkazu. Je veľký rozdiel medzi manželským partnerom, ktorý sa úprimne snažil byť verným sviatosti manželstva a je nespravodlivo opustený, a tým partnerom, ktorý svojou ťažkou vinou ničí platné manželstvo.

Odluka od stola a lôžka

V prípade, že manželstvo je vo veľmi vážnej kríze, existuje inštitút tzv. odluky od stola a lôžka, tj. že nežijú fyzicky v jednej izbe (resp. v jednom dome), ani sa spoločne nestravujú.

Voľné zväzky

Dnes sa veľmi preferuje voľný zväzok – ľudia sa nechcú viazať, nechcú zodpovednosť. Ale o čom vlastne je tento život? Nie o zodpovednosti?

7. A 10. PRIKÁZANIE

VII. & X.

Nepokradneš. Nepožiadáš majetok blížneho svojho.

Zmyslová túžba nás pobáda na to, aby sme túžili po príjemných veciach, ktoré nemáme. Túžime sa napríklad najesť, keď sme hladní, alebo sa zohriať, keď nám je zima. Takéto túžby sú samy v sebe dobré, ale často prekračujú rozumnú mieru a nutkajú nás, aby sme neprávom túžili po tom, čo nám nepatrí, ale patrí druhým.

Vlastnosť, ktorá nás bude sprevádzať siedmym a desiatym prikázaním, je – **túžba „vlastniť“**.

Vlastniť môže len rozumná bytosť, z pozemských tvorov teda len človek. Zvieratá nemôžu byť vlastníkom.

Smrťou prestáva vlastníctvo hmotných dohier.

Na dobrú povesť a česť má človek právo aj po smrti.

Predmet vlastníctva (ČO?)

Je vec, ktorú môže človek právom vlastniť. Predmety vlastníctva sú hodnoty trojakého charakteru:

a) *Vnútorne*

Ktoré sa nedajú od človeka oddeliť. Napr.: život, schopnosti, údy, zdravie a pod.

Človek nie je ich priamym vlastníkom, ale správcom, užívateľom. Preto sa ich nemôže dobrovoľne zrieknuť, ani ich poškodzovať.

b) *Zmiešané*

Česť a dobrá povesť človeka.

c) *Vonkajšie*

Rôzne veci, ktoré môže človek vlastniť.

SPÔSOBY NADOBÚDANIA VLASTNÍCTVA (AKO?)

1. *Nájdanie*

Privlastnenie veci, ktorá mala, alebo ešte má vlastníka. Predmet nájdenia môže byť trojakého druhu:

- ❖ **Poklad** - cenná vec, ktorej vlastníctvo nikto pre seba nemôže dokázať. Poklad patrí tomu, kto ho našiel. Ak na svojom pozemku - celý, ak na cudzom - polovica majiteľovi pozemku.
- ❖ **Opustená vec** - vec, ktorú vlastník dobrovoľne zanechal. Opustená vec patrí tomu, kto ju prvý zaujal.
- ❖ **Stratená vec** - je nedobrovoľne zanechaná vec, preto ostáva vo vlastníctve majiteľa, ktorý je neznámy. Nálezca je povinný hľadať vlastníka snahou primeranou veľkosti hodnoty veci. Má právo na náhradu výloh, spojených s hľadaním majiteľa.

2. *Zveľadenie hodnôt*

Keď vec nadobúda prírastkom alebo prídavkom väčšiu hodnotu. (rastliny priniesú plody, zvieratá potomstvo riekajú nános a pod.)

3. *Práca*

Práca je najdôležitejší spôsob nadobúdania vlastníctva.

4. *Zmluvy*

Je to súhlas dvoch alebo viacerých subjektov o prenesení vlastníctva.

5. *Darovanie*

6. *Kúpa – predaj*

7. *Hra*

HRIECHY PROTI 7. A 10. PRIKÁZANIU

1. Krádež

Je tajné odcudzenie veci vlastníkovi, ktorý s tým nesúhlasí. Pri krádeži vlastník nevie, že sa mu robí škoda.

Prípady v ktorých sa to nehodnotí ako krádež:

- spravodlivosť (manželka zoberie manželovi, ktorý sa nestará o rodinu peniaze na obživu rodiny)
- v krajnej núdzi (vtedy sú všetky veci spoločné).

Kritériom určenia ťažkého alebo ľahkého hriechu je veľkosť škody.

(ukradnúť 10 € - boháčovi a chudobnému)

2. Lúpež

Je krádež spojená s použitím násilia alebo jeho hrozby. Pri lúpeži vie, že sa mu robí škoda, alebo je pri tom, ale nemôže tomu pre násilie zabrániť.

3. Vykorišťovanie

Odopretie zaslúženej mzdy alebo jej spravodlivej výšky za vykonanú prácu.

Zadržovanie spravodlivej mzdy je do neba volajúci hriech.

4. Úžerníctvo

Požičiavanie za neprimeraný úrok.

5. Poškodzovanie

Druhému spôsobuje škodu na vonkajších dobrách a pritom nemá z toho žiaden osoh.

Ide o poškodenie alebo zničenie spoločnej veci (*verejné priestranstvá, dopravné prostriedky, školské zariadenia a pod.*) Spáchaná nespravodlivosť vyžaduje odškodnenie.

NÁHRADA ŠKODY JE NEVYHNUTNÁ K SPÁSE A K ODPUSTENIU HRIECHOV.

Tí, čo sa priamo zmocnili cudzieho vlastníctva, sú povinní ho vrátiť alebo dať rovnocennú náhradu ak vec už zanikla, a takisto nahradiť aj výnos a výhody, ktoré by bol z neho majiteľ oprávnene získal.

Ďalšie hriechy proti 7 prikázaniu:

- ❖ Vedome si ponechať požičané veci alebo nájdené predmety
- ❖ Podvádzať pri obchodovaní
- ❖ Zle a nekvalitne vykonané práce

8. PRIKÁZANIE

VIII.

**Nebudeš krivo
svedčiť proti
svojmu blížnemu .**

Ôsme prikázanie zakazuje klamať a prekrúcať pravdu vo vzťahu k druhým. Tento morálny predpis vyplýva z toho, že Boh je pravda a chce pravdu. Previnenia proti pravde sa vyjadrujú slovami alebo skutkami.

Vonkajším prejavom zmýšľania je ľudská reč. Jej reprezentantom je jazyk.

Čo hovorí Biblia o pravde:

Čo poškrňuje človeka. = *Potom zavolať k sebe zástup a povedal im: „Počúvajte a pochopte: Človeka nepoškrňuje to, čo vychádza do úst, ale čo vychádza z úst, to poškrňuje človeka. Lebo zo srdca vychádzajú zlé myšlienky, vraždy, cudzoložstva, smilstvá, krádeže, krivé svedectvá, rúhanie. Toto poškrňuje človeka; ale jest' neumytými rukami, to človeka nepoškrňuje.“ (Mt 15, 10-20)*

Jednoducho vyjadrené znenie 8. prikázania je, že nám prikazuje vravieť pravdu.

- Pravda je súhlas vecí a rozumu.
- Keď je reč v súlade s myslením hovoriaceho človeka.

Pravdovravnosť

Je to čnosť, ktorá vedie človeka k tomu, aby vravel len to, čo je pravdivé.

Pravdovravnosť je v súlade aj s čnosťou **spravodlivosti**, lebo človek má právo počuť od druhého pravdu.

HRIECHY PROTI PRAVDE

1. Klamstvo (lož, luhanie)

Klamať znamená hovoriť alebo konať proti pravde s cieľom uviesť do omylu, aby získal nejaké dobro, alebo škodil blížnemu.

- ❖ Klamstvo je hriechom samo o sebe, preto nikdy neslobodno klamať, ani kvôli úniku z najväčšieho nebezpečenstva.
- ❖ Niekedy ale nie je povinnosť povedať pravdu. Napr.: Nie je dovolené rozprávať o chybách iných, aj keď sú skutočnosťou; nie je dovolené prezradiť úradné tajomstvo, lekárske, spovedné tajomstvo; nemusíme zvedavcovi a klebetníkovi povedať všetko.

2. Posudzovanie

Kto bez dostatočného dôkazu pripúšťa ako pravdivú nejakú morálnu chybu blížneho.

3. Ohováranie

Kto bezdôvodne odhaľuje skutočné tajné chyby a previnenia blížneho osobám, ktoré o nich nevedia (*Ak však už všetci vedia o niekom že je napr. lajdák, klamár..., môže sa hovoriť – to nie je ohováranie. Dôležitý je prvý obraz o človeku – mám si ho vytvoriť sám*)

4. Osočovanie

Kto nespravodlivo porušuje dobrú povesť blížneho vedomým zjavovaním nepravdivých chýb o ňom. Kto na iného chyby vymýšľa alebo ich zveličuje a potom ich o ňom rozširuje.

Na vážnosť hriechu ohovárania a osočovania vplývajú aj niektoré okolnosti: *veľkosť hriechu, ktorý je predmetom reči; vážnosť osoby, ktorá rozpráva (vážený človek viac poškodí na povesti ako „známy táraj“); vážnosť ohováraného a osočovaného.*

Kedy je dovolené zjaviť chyby blížneho:

- Napr.: keby sa nehodný človek dostal do úradu, v ktorom jeho tajný hriech by bol na škodu spoločnosti a spoločnému dobru.

Kedy nie je dovolené zjaviť chyby blížneho:

- Spovedné tajomstvo je posvätné a pod nijakou zámenkou sa nemôže prezradiť. Preto spovedníkovi je zakázané prezradiť nejakú kajúcnika slovami alebo akýmkoľvek iným spôsobom a z akéhokoľvek dôvodu.“
- Úradné tajomstvá, ktorými sú viazaní napríklad politici, lekári a právnici, alebo dôverné informácie zverené pod pečaťou tajomstva, sa majú zachovávať, okrem výnimočných prípadov, v ktorých by zachovanie tajomstva spôsobilo veľmi ťažké škody, ktorým by sa mohlo vyhnúť iba vyzradením pravdy.

Právo na česť a dobrú povesť

Z dôstojnosti ľudskej osobnosti vyplýva, že každý človek má právo na česť a dobré meno.

Proti odsudzovaniu hovorí aj Sväté písmo – Mt 7, 1-4:

Nesúďte, aby ste neboli súdení. Lebo ako budete súdiť vy, tak budú súdiť aj vás, a akou mierou budete merať vy, takou sa nameria aj vám. Prečo vidíš smietku v oku svojho brata, a vo vlastnom oku brvno nezbadáš? Alebo ako môžeš povedať svojmu bratovi: »Dovoľ, vyberiem ti smietku z oka« - a ty máš v oku brvno?! Pokrytec, výhod najprv brvno zo svojho oka! Potom budeš vidieť a budeš môcť vybrať smietku z oka svojho brata.

Aj mŕtvy má právo na dobrú povesť.

*****

- Pravý priateľ – ak ti hovorí pravdu, nie buliky, buliky...
- Pravda a médiá

??? OTÁZKY ???**6. a 9. Prikázanie.**

Dva základné ciele sexuality človeka, Vnútorne a vonkajšie hriechy
(Smilstvo – jednoduché /Konkubinát, Pristitúcia, Pornografia/
a kvalifikované /Cudzoložstvo, Krvismilstvo, Svätékrádežné smilstvo/
Onánia, Znásilnenie, Sexuálna zvrátenosť – druhy, Otázka rozvodu

7. a 10. Prikázanie.

Predmet vlastníctva (čo?), Spôsoby nadobúdania vlastníctva (ako?),
Hriechy proti 7. a 10. prikázaniu.

8. Prikázanie.

Pravdovravnosť, Hriechy proti 8. prikázaniu